

УДК 340

Т. Бугальська

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя (Україна)

РЕФЕРЕНДУМ ЯК МЕХАНІЗМ НАРОДОВЛАДДЯ В УКРАЇНІ

T.Buhalska

REFERENDUM AS A MECHANISM OF DEMOCRACY IN UKRAINE

У першому пункті статті 5 записано: «Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ». Таким чином, відповідно до основного закону, вся влада в державі належить саме народу. Бездоганно, ніяких зауважень. Яким чином народ здійснює свою владу? У тій же статті сказано: «Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування». Крім того, статтею 69 визначено: «Народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії». А от над цим вже треба замислитись.

Так, у нас існує така форма безпосередньої демократії, як референдум. Згідно зі статтею 72 Конституції, «Всеукраїнський референдум призначається Верховною Радою України або Президентом України відповідно до їхніх повноважень, встановлених цією Конституцією. Всеукраїнський референдум проголошується за народною ініціативою на вимогу не менш як трьох мільйонів громадян України, які мають право голосу, за умови, що підписи щодо призначення референдуму зібрано не менш як у двох третинах областей і не менш як по сто тисяч підписів у кожній області». Ми маємо і відповідний закон «Про всеукраїнський референдум», але ця форма народовладдя є настільки могутньою зброєю, що користуватись нею можна лише у виняткових випадках, для прийняття справді глобальних рішень.

Єдиним практично діючим засобом народовладдя в Україні залишаються вибори. На загальнодержавному рівні – вибори Президента та депутатів Верховної Ради. Підкреслимо: самі вибори, після здійснення яких влада народу закінчується до наступних виборів. У час між виборами народ не має ніяких реальних важелів впливу на владу, окрім висловлення у різний спосіб своєї думки, а у крайньому разі – громадської непокори, яка взагалі-то протиправна. Отже, без внесення змін до Конституції справжнього народовладдя нам не створити.

Тепер щодо можливості впливу громадян на депутатів. Точніше – про відсутність такої можливості. Немає в Конституції положення, що виборці можуть відкликати свого обранця до спливу строку його повноважень. Конституція передбачає тільки такі підстави дострокового припинення повноважень народного депутата України (стаття 81), з яких видно, що ніякого впливу на депутата з боку громадськості не передбачено.

На мою думку, нині законодавець, та й, власне, весь політикум повинні піднятися до розуміння трьох доволі значущих, навіть визначальних проблем у сфері народовладдя. Йдеться про те, що часті зміни виборчого законодавства послаблюють оперативний характер рішень вільного волевиявлення під час виборів, що справляє негативний вплив на загальне функціонування представницьких органів, передовсім Верховної Ради України і Президента України. Зрештою, має колись закінчитися перехідний період у становленні українських владних структур, а разом із ним і законодавчо-виборчі ігри, коли під кожні вибори приймається новий закон.

Література

1. URL:<https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-iii>